



ENERGETICKÁ POLITIKA: OBECNÉ ZÁSADY

K výzvám, jimž EU čelí v oblasti energetiky, patří rostoucí závislost na dovozu, nízká míra diverzifikace, vysoké a kolísavé ceny energie, rostoucí celosvětová poptávka po energii, bezpečnostní rizika postihující producentské a tranzitní země, rostoucí hrozby související se změnou klimatu, pomalý pokrok v oblasti energetické účinnosti, výzvy spojené s rostoucím podílem obnovitelných zdrojů energie a potřeba větší transparentnosti, integrace a propojenosti energetických trhů. Vlastní jádro energetické politiky EU tvoří různá opatření zaměřená na vytvoření integrovaného trhu s energií, zabezpečení dodávek energie a udržitelnost odvětví energetiky.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

Článek 194 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

Zvláštní ustanovení:

- zabezpečení dodávek: článek 122 SFEU;
- energetické sítě: články 170 až 172 SFEU;
- uhlí: protokol 37 objasňuje finanční důsledky vyplývající z ukončení platnosti Smlouvy o ESUO v roce 2002;
- jaderná energetika: právním základem většiny činnosti EU v oblasti jaderné energetiky je Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Smlouva o Euratomu).

Další ustanovení v oblasti energetické politiky:

- vnitřní trh s energií: článek 114 SFEU;
- vnější energetická politika: články 216 až 218 SFEU.

CÍLE

Podle energetické unie (2015) má energetická politika EU pět hlavních cílů:

- zajistit fungování vnitřního trhu s energií a propojení energetických soustav;
- zajistit bezpečnost dodávek energie v EU;
- podporovat energetickou účinnost a úspory energie;
- dekarbonizovat ekonomiku a posunout se směrem k nízkouhlíkovému hospodářství v souladu s Pařížskou dohodou;



- podporovat rozvoj nových a obnovitelných druhů energie, aby bylo možné lépe harmonizovat a integrovat cíle v oblasti změny klimatu do nového uspořádání trhu;
- podporovat výzkum, inovace a konkurenceschopnost.

Na základě ustanovení článku 194 SFEU podléhají některé oblasti energetické politiky sdílené pravomoci, což je známkou vývoje směřujícího ke společné energetické politice. Každý členský stát si však zachovává právo „stanovit podmínky pro využívání svých energetických zdrojů, jeho volby mezi různými energetickými zdroji a základní skladby jeho zásobování energií“ (čl. 194 odst. 2).

DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

A. Obecný politický rámec

Stávající politický program se řídí komplexní integrovanou politikou v oblasti klimatu a energetiky, kterou dne 24. října 2014 přijala Evropská rada a zavázala se v ní splnit do roku 2030 následující cíle:

- snížit emise skleníkových plynů oproti stavu v roce 1990 přinejmenším o 40 %;
- zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů na 27 % celkové spotřeby energie;
- zvýšit energetickou účinnost o 20 % s výhledem na dosažení 30% zvýšení;
- propojit alespoň 15 % elektrorozvodných soustav EU.

Dne 30. listopadu 2016 předložila Komise balíček návrhů „Čistá energie pro všechny Evropany“ ([COM\(2016\)0860](#)) s cílem zachovat konkurenceschopnost Evropské unie v době, kdy přechod k čisté energii mění celosvětové trhy s energií. Tento balíček zahrnuje osm legislativních návrhů, které se týkají správy, uspořádání trhu s elektřinou (směrnice o elektřině, nařízení o elektřině a nařízení o rizikové připravenosti), energetické účinnosti, energetické náročnosti budov, obnovitelných zdrojů energie a předpisů pro regulační orgán ACER.

Dne 30. listopadu 2016 předložila Evropská komise v rámci balíčku „Čistá energie pro všechny Evropany“ návrh nařízení o správě energetické unie. Zpráva byla přijata na plenárním zasedání dne 17. ledna 2018 spolu s mandátem k interinstitucionálním jednáním. Dne 20. června 2018 bylo dosaženo prozatímní dohody, již Parlament formálně přijal dne 13. listopadu 2018 a Rada pak 4. prosince 2018 (nařízení (EU) 2018/1999).

V souladu s tímto nařízením musí každý členský stát do 31. prosince 2019 a poté každých deset let předkládat „integrovaný vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu“. Tyto dlouhodobé vnitrostátní strategie stanoví politickou vizi do roku 2050 a zajistí, aby členské státy plnily cíle Pařížské dohody. Integrované vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu budou zahrnovat vnitrostátní cíle, příspěvky, politiky a opatření pro každý z pěti rozměrů energetické unie: dekarbonizaci, energetickou účinnost, energetickou bezpečnost, vnitřní trh s energií a výzkum, inovace a konkurenceschopnost.



B. Dokončení vnitřního trhu s energií

Mezi hlavní legislativní nástroje, jejichž cílem je přispět k lepšímu fungování vnitřního trhu s energií (2.1.9 o vnitřním trhu s energií), patří třetí energetický balíček, nařízení, kterým se stanoví hlavní směry pro transevropské energetické sítě (nařízení (EU) č. 347/2013), nařízení o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií (nařízení (EU) č. 1227/2011), směrnice o elektřině (COM(2016)0864), nařízení o elektřině (COM(2016)0861) a nařízení o rizikové připravenosti (COM(2016)0862).

C. Zvýšení energetické účinnosti

Základním kamenem politiky EU v oblasti energetické účinnosti je směrnice 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, jež si klade za cíl, aby se členské státy vrátily k plnění cílů stanovených pro rok 2020. V listopadu 2016 navrhla Komise revizi směrnice 2012/27/EU (COM(2016) 0761 a COM(2016)0765) s cílem posílit energetickou účinnost nových budov, urychlit rekonstrukce stávajících budov, které zvýší jejich energetickou účinnost, a co nejlépe využít obrovský potenciál, pokud jde o zvyšování energetické účinnosti ve stavebnictví (2.4.8 o energetické účinnosti).

D. Co nejlepší využívání domácích zdrojů energie v EU (včetně obnovitelných zdrojů energie)

Jednou z priorit, na nichž se na svém zasedání v květnu 2013 shodla Evropská rada, je zvyšování diverzifikace dodávek energie v EU a rozvoj místních zdrojů energie s cílem zajistit bezpečnost dodávek a snížit závislost na vnějších zdrojích. Pokud jde o obnovitelné zdroje energie, směrnice 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 zavedla 20% cíl, kterého je třeba dosáhnout do roku 2020, a Komise v revidované směrnici o obnovitelných zdrojích energie (COM(2016)0382) navrhla cíl ve výši nejméně 27 %, kterého je třeba dosáhnout do roku 2030 (2.4.9 o obnovitelných zdrojích energie).

E. Posílení vnějších vztahů v oblasti energetiky

Dne 7. září 2011 bylo přijato sdělení Komise o bezpečnosti dodávek energie a mezinárodní spolupráci – „Energetická politika EU: jednání s partnery za našimi hranicemi“ (COM(2011)0539), jehož cílem je podporovat další rozvoj přeshraniční spolupráce EU se sousedními zeměmi a vytvořit širší regulační oblast, čehož by mělo být dosaženo pravidelnou výměnou informací o mezivládních dohodách a spoluprací v oblasti hospodářské soutěže, bezpečnosti, přístupu k rozvodným a přenosovým sítím a zabezpečení dodávek. V návaznosti na to bylo dne 25. října 2012 přijato rozhodnutí, kterým se zavádí mechanismus výměny informací o mezivládních dohodách mezi členskými státy a třetími zeměmi v oblasti energetiky (T7-0343/2012).

F. Zvyšování bezpečnosti dodávek energie

Vzhledem ke klíčovému významu zemního plynu a ropy pro zabezpečení dodávek energie do EU přijala Unie několik opatření s cílem zajistit, aby byla prováděna posouzení rizik a aby byly vypracovány odpovídající plány preventivních opatření a plány pro stav nouze. Dne 20. října 2010 bylo přijato nařízení (EU) č. 994/2010 o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu, jehož cílem je posílit mechanismy prevence a reakce v krizových situacích. Směrnice 2009/119/ES ukládá členským státům povinnost udržovat minimální zásoby ropy v objemu, který odpovídá 90 dnům průměrného denního čistého dovozu nebo 61 dnům průměrné denní



domácí spotřeby, podle toho, která z těchto dvou hodnot je vyšší. Komise navrhla rozšíření působnosti směrnice 2009/73/ES (směrnice o zemním plynu) na plynovody vedoucí do třetích zemí i z těchto zemí, včetně stávajících i budoucích plynovodů ([COM\(2017\)0660](#)).

V reakci na krizi na Ukrajině stanoví nařízení 2017/1938 posílenou regionální spolupráci, regionální plány preventivních opatření a plány pro stav nouze i mechanismus solidarity pro zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu.

G. Výzkumné, vývojové a demonstrační projekty

Program Horizont 2020 probíhá v letech 2014 až 2020 a je hlavním nástrojem EU na podporu výzkumu v oblasti energetiky. Na podporu rozvoje čisté, bezpečné a účinné energetiky a udržitelného rozvoje byly vyčleněny finanční prostředky ve výši 5 931 milionů EUR.

Cílem Evropského strategického plánu pro energetické technologie (plán SET), který Komise přijala dne 22. listopadu 2007, je urychlit uvádění nízkouhlíkových a účinných energetických technologií na trh a jejich uplatňování. Opatření prosazovaná v rámci tohoto plánu mají přispět k tomu, aby EU dospěla do stavu, kdy bude schopna vyvíjet technologie nezbytné k dosahování jejich politických cílů, a současně zajistit, aby její podniky mohly využívat možností, které nový přístup k energii poskytuje. Sdělení Komise (COM(2015)6317) nazvané „Směrem k integrovanému plánu SET: urychlení transformace evropského energetického systému“ vyhodnotilo provádění plánu SET a dospělo k závěru, že je třeba zavést 10 opatření, aby se urychlila transformace energetického systému a došlo k tvorbě pracovních míst a růstu.

Komise ve svém sdělení o energetických technologiích a inovacích ([COM\(2013\)0253](#)) zveřejněném dne 2. května 2013 představila strategii, která má Evropské unii zajistit prvotřídní technologie a inovace, díky nimž se bude schopna vyrovnávat s výzvami v období do roku 2020 i v letech následujících.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Parlament vždy zcela jednoznačně podporoval společnou energetickou politiku zaměřenou na otázky konkurenceschopnosti, bezpečnosti a udržitelnosti. V souvislosti se současnými i budoucími výzvami vnitřního trhu již mnohokrát vyzýval k soudržnosti, odhodlání, spolupráci a solidaritě mezi členskými státy, k politicky závaznému postoji všech členských států a rovněž k tomu, aby se Evropská komise chopila iniciativy a zasadila se o větší pokrok při plnění cílů stanovených do roku 2030.

Parlament vždy usiloval o větší integraci trhů s energií a o přijetí ambiciózních, právně závazných cílů v oblasti obnovitelných zdrojů energie, energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů. V této souvislosti Evropský parlament podporuje přijímání hlubších závazků k plnění vlastních cílů EU a zdůrazňuje, že nová energetická politika musí přispívat k dosažení dlouhodobého cíle snížit emise skleníkových plynů v EU do roku 2050 o 80 až 95%.

Parlament také podporuje diverzifikaci zdrojů energie a zásobovacích cest a z obecnějšího hlediska také zdůrazňuje význam propojování distribučních soustav zemního plynu a elektřiny přes střední a jihovýchodní Evropu podél severojižní osy,



vytváření většího počtu propojení, diverzifikaci terminálů LNG (zkapalněný zemní plyn) a budování produktovodů, což umožní otevřít vnitřní trh.

Vzhledem k rostoucí závislosti Evropy na fosilních palivech uvítal Evropský parlament plán SET, protože je přesvědčen, že tento plán zásadním způsobem přispěje k udržitelnosti a zabezpečení dodávek a ukáže se jako zcela nezbytný pro dosažení cílů EU v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030. Parlament vyzdvihl význam výzkumu pro zajišťování udržitelných dodávek energie a zdůraznil, že je třeba vyvíjet společné úsilí v oblasti nových energetických technologií, a to jak pokud jde o obnovitelné zdroje energie, tak o udržitelné technologie využívání fosilních paliv. Zdůraznil rovněž, že pro zajištění úspěšného provedení plánu jsou nezbytné další veřejné a soukromé zdroje financování.

Pokud jde o tyto cíle, vyjádřil Parlament svou podporu opatřením, jež navrhla Komise v balíčku „Čistá energie pro všechny Evropany“^[1], v následujících významných usneseních:

- 6. února 2018: Parlament přijal soubor nelegislativních doporučení, která vypracoval jeho Výbor pro průmysl, výzkum a energetiku a jejichž cílem je podpořit energetickou inovaci tím, že do ní budou aktivněji zapojeni občané a že bude naplánována dlouhodobá vize týkající se rozdělení zdrojů^[2];
- 17. ledna 2018: Parlament stanovil nové závazné cíle pro energetickou účinnost a využívání obnovitelných zdrojů energie do roku 2030. Poslanci EP podpořili snížení spotřeby energie v EU o 40 % do roku 2030 a podíl obnovitelných zdrojů energie ve výši nejméně 35 %^[3];
- 19. prosince 2017: Parlament a Rada uzavřely předběžnou dohodu o energeticky účinných budovách. Členské státy budou povinny připravovat dlouhodobé strategie k zajištění toho, aby budovy EU do roku 2050 nespotřebovaly téměř žádnou energii^[4];
- 7. prosince 2017: Výbor EP pro průmysl, výzkum a energetiku a Výbor EP pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin schválily soubor pravidel, která se budou vztahovat na energetickou unii^[5];
- 12. září 2017: Parlament přijal legislativní usnesení o nových pravidlech spolupráce, která umožňují, aby země EU, jež čelí akutnímu nedostatku plynu, upozornila další členský stát na hrozící krizi dodávek a spustila poskytování přeshraniční pomoci umožňující této krizi čelit^[6];

[1]<https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>

[2]<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20180202IPR97028/clean-energy-innovation-needs-a-change-of-mind-set>

[3]<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20180112IPR91629/ep-stanovil-ambiciozni-cil-pro-ekologictejsi-a-efektivnejsi-vyuzivani-energie>

[4]<http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20171219IPR90606/energy-efficient-buildings-provisional-agreement-ep-and-council>

[5]<http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20171207IPR89713/energy-union-meps-adopt-their-initial-view-of-the-governance-set-up>

[6]<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20170908IPR83456/zajisteni-dodavek-plynu-v-eu-vzajemna-pomoc-clenskych-statu>



- 13. června 2017: Parlament přijal legislativní usnesení o zjednodušení energetických štítků pro domácí spotřebiče od A do G, což zákazníkům umožní vybírat si produkty, které sníží jejich spotřebu energie i náklady na ni^[7].

Dne 11. prosince 2018 bylo na plenárním zasedání přijato nařízení (EU) 2018/1999 o správě energetické unie a opatřeních v oblasti klimatu. Podle tohoto nařízení musí každý členský stát předložit „integrované vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu“, které budou zahrnovat vnitrostátní cíle, příspěvky, politiky a opatření pro každý z pěti rozměrů energetické unie: dekarbonizaci, energetickou účinnost, energetickou bezpečnost, vnitřní trh s energií a výzkum, inovace a konkurenceschopnost.

Frédéric Gouardères / Francesca Beltrame
04/2019

[7]<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20170609IPR77001/od-a-do-g-zjednoduseni-oznaceni-energeticke-ucinnosti-domacich-spotrebicu>

